

1.

ZPRÁVA O VĚDECKÉ ČINNOSTI PSYCHOLOGICKÉHO ÚSTAVU ČSAV
ZA LÉTA 1986 - 1990

A) HLAVNÍ VÝSLEDKY

1) Vědecké:

a) V oblasti obecné psychologie rozpracovány:

- problematika mentální reprezentace v současné psychologii (27, 28, 29)
- kognitivní východiska studia imaginativních aktivit (9)
- problematika psychologického výrazu (25, 26)
- teorie interpretace a rozhodování (10, 11)
- pracovníci se účastnili zpracování původní učebnice Obecná psychologie pro vysoké školy a připravovali první původní poválečný český psychologický výkladový slovník.

b) V oblasti psychologie osobnosti (a jejího vývoje):

- longitudinální výzkum socializace zaměřený zvl. na morální vývoj (15, 16, 17, 18, 19, 20) objasnil některé procesy a determinanty
- longitudinální výzkum prediktability školní úspěšnosti dětí z předškolních psychologických prohlídek má zvláště metodologický přínos (23, 24)
- talent, tvořivost, schopnosti byly teoreticky rozpracovávány v mnoha studiích (8, 12, 13, 14 aj.)
- komparační studie delinkventních a nedelinkventních adolescentů upozornila na hypotetické determinanty.

c) V oblasti sociální:

- byla zpracována teoreticko-analytická studie "Psychologická východiska začleňování mládeže do pracovních kolektivů" (5)
- ve spolupráci s Psychologickým ústavem AV SSSR vznikl sborník prací "Sociálně psychologické problémy společné činnosti".

d) V oblasti matematicko-statistické:

- vypracován přehled modelů vhodných pro aplikace na výzkum struktury schopností (včetně modelů beroucích v úvahu vývojové aspekty a longitudinální sledování (1, 2))
- modely analýzy dat byly implementovány v několika verzích na různých počítačích (PC IBM XT, PC HP 110+ Nomade, EC1011B při VLSÚ).

2) Aplikované:

- byly rozpracovány základy psychologie architektury včetně problematiky působení vzhledu architektonických děl
- byly školeny učitelky a vypracována skripta o morálním vývoji dětí
- rozpracování psychologických aspektů výzkumu životního prostředí
- návrh identifikační strategie pro výběr talentů
- ověření validity screeningové části předškolních prohlídek pro pedagogicko-psychologické poradny
- program výchovného působení v profesní přípravě mladých pracovníků
- psychologická metodika konkursního řízení

Charakteristika výstupů ústavu v letech 1986-90

	1985-86	1987	1988	1989	1990
počet publikací:	134	77	61	72	22
monografie:	6	5	2	4	-
učebnice a skripta:	9	3	-	3	-
sborníky:	1	1	1	-	-
studie ve sbornících:	43	37	29	29	1
studie v odborných časopisech:	75	31	27	31	21

B) PŘEHLED PUBLIKACÍ

- 1) Blahuš, P.: K metodologii aplikace statistických metod v psychologii. Praha, Academia 1987, 143 s.
- 2) Blahuš, P. - Hrubý, J. - Kvapil, J. - Paichl, J.: Systems theory approach to using statistics in social sciences. Praha, Charles Univ. 1988, 256 s.
- 3) Bokorová, V.: Motivace ve struktuře socialistického vědomí jako předpoklad aktivního jednání. Psychologické aspekty vývoje osobnosti a utváření socialistického vědomí. Praha, Academia 1987, s. 99-118.
- 4) Bokorová, V.: Význam ego-struktur v psychické a sociální regulaci. Čs. psychologie 32, 1988, 2, 132-141.
- 5) Bokorová, V. - Chaloupka, O. - Kořínek, M. - Krejčí, P. - Martinková, M. - Moulisová, M. - Velehradský, A.: Psychologické problémy aktivizace lidského činitele v sociálně ekonomické přestavbě socialistické společnosti. Psychologie v ekonomické praxi 24, 1989, 3, 101-109.
- 6) Bokorová, V.: Faktory ovlivňující výkonovou motivaci jako aspekt profesního vývoje. Psychologické problémy učňovské mládeže. 1. Praha, Filozofická fakulta UK 1989, s. 51-60.
- 7) Bokorová, V. - Martinková, M.: Semja v sociálnom processe. Psychological development and personality formative processes. Proceedings of the 5th Prague Conference. Prague, July 7-12, 1986. Kodým, M. - Blažek, V. Praha, Academia 1988, s. 259-260.
- 8) Hlavsa, J. a kol.: Psychologické metody výchovy k tvořivosti. Praha, SPN 1986.
- 9) Kebza, V.: Imaginativní aktivity. Kandidátská disertační práce. Praha, Psychologický ústav ČSAV 1989.
- 10) Khol, J.: Rozhodování v každodenní životní a řídicí praxi. Praha, Svoboda 1987, 272 s.

- 11) Khol, J.: K psychologii interpretačních procesů v teorii a praxi výtvarného umění. Čs. psychologie 32, 1988, 2, 97-106. čf:
- 12) Kodým, M. - Blahuš, P. - Hříbková, L.: K psychologii schopností a predikce senzomotorického výkonu. Praha, Academia 1987, 229 s. sta
h:
v
- 13) Kodým, M. a kol.: Psychologické aspekty vývoje osobnosti a utváření socialistického vědomí. Praha, Academia 1987, 227 s. L-3
- 14) Kodým, M. - Blažek, V.: Psychological development and personality formative processes. Proceedings of the 5th Prague Conference. Prague, July 7-12, 1986. Praha, Academia 1988, 394 s. k
19
- 15) Kotásková, J. a kol.: Vývoj dětí a mládeže v socializačním procesu. Praha, UŠI 1986, 123 s.
- 16) Kotásková, J.: Socializace a morální vývoj dítěte. Praha, Academia 1987.
- 17) Kotásková, J. - Boschek, P.: Generační změny v percepci rodičovského chování adolescenty. Psychológia a patopsychológia dieťaťa, 21, 1986, č. 6, s. 483-498.
- 18) Kotásková, J.: Longitudinálne issledovanie formativných ličnostných charakteristik u detej. Vopr. Psychol. 1987, č. 1, s. 51-57.
- 19) Kotásková, J.: Longitudinální ověřování sociálních determinant vývoje osobnosti. Čs. psychologie, 31, 1987, č. 6, s. 529-550.
- 20) Kotásková, J.: Developmental antecedents of some adolescents' characteristics: evidence by a longitudinal study. Čs. psychologie, 33, 1989, č. 5, s. 425-438.
- 21) Martinková, M.: K výsledkům výzkumu některých rodinných rolí. Čs. psychologie, 32, 1988, 2, 107-116.
- 22) Martinková, M.: Některé rozdíly ve způsobu výchovy rodičů dětí dobře sociálně adaptovaných a maladaptovaných. In: Sborník XIV. Olomouckých psychologických

- dnů. Olomouc, Čs. psychol. spol. při ČSAV 1989.
- 23) Nováčková, J.: Školní úspěšnost, její prediktabilita a vliv na vývoj osobnosti. Vývoj dětí a mládeže v socializačním procesu. Kotásková, J. Informace. Praha, ÚŠI při MŠ ČSR 1986, s. 85-100.
- 24) Nováčková, J.: Podíl jednotlivých psychologických metod užitých při předškolních prohlídkách na predikci školní úspěšnosti dítěte. Čs. psychologie, 32, 1988, 2, s. 117-126.
- 25) Petrželka, Z.: K historii a teorii rozpoznávání a interpretace mimického výrazu emocí. Čs. psychologie, 31, 1987, č. 5, s. 449-461.
- 26) Petrželka, Z.: Adolescent personality and preference of fine arts works. Psychological development and personality formative processes. Proceedings of the 5th Prague Conference. Prague, July 7-12, 1986. Kodým, M. - Blažek, V. Praha, Academia 1988, s. 346-347.
- 27) Sedláková, M.: Mentální reprezentace uměleckého díla. Bulletin Psychol. ústavu ČSAV 1987, č. 1, s. 2-17.
- 28) Sedláková, M.: Studium prostředí v psychologii. In: Člověk a tvorba prostředí. Praha, Čs. psychol. společnost při ČSAV 1988.
- 29) Sedláková, M.: Pojetí mentální reprezentace v současné psychologii. Bulletin PsŮ. Výzkumné zprávy, 1989, č. 1, s. 1-35.
- 30) Velehradský, A.: Možnosti řešení problematiky řízení sociálních procesů v psychologii práce, PEP, č. 2/1989.

Vyžádané referáty:

- 31) Kotásková, J.: Kongres ISSBD Budapest: Longitudinal and cross-sectional evidence of environmental contexts socialization. 1989.
- 32) Kotásková, J.: Konference Jyväskylä: System approach in the study of personality. 1989.

D) NEJVÝZNAMNĚJŠÍ ZAHRANIČNÍ OCENĚNÍ PRÁCE ÚSTAVU

- 1) Mezinárodní konference:
 - Pořádání 5. pražské mezinárodní konference 1986 (viz sborníky)
 - Pořádání (ve spolupráci s ISSBD) 3. mezinárodní letní školy vývojové psychologie (účastníci a lektori z 20 zemí světa). Liblice a Praha 1986
 - Pořádání čs.-sovětského semináře k problematice psychologie osobnosti. Praha 1988

- 2) Vyžádané přednášky:
 - Pozvání k vedení nebo účasti na jednotlivých sympoziích mezinárodních kongresů a konferencí (J. Kotásková, viz seznam referátů)

- 3) Významná spolupráce se zahraničními ústavami:
 - Univerzita v Regensburgu, katedra Entwicklungspsychologie (NSR)
 - Univerzita Notre Dame, Indiana (USA)
 - Max-Planck Institut, Berlín (NSR)

- 4) Funkce v zahraničních společnostech:
 - J. Kotásková, J. Nováčková, J. Myšková, V. Blažek
 - ISSBD (International Society for the Study of Behavioral Development), J. Kotásková referent pro ČSFR
 - J. Kotásková, J. Nováčková - ESF (European Science Foundation) - účast v projektu Longitudinal Studies

E) JINÉ VÝSLEDKY ÚSTAVU A JEHO PRACOVNÍKŮ

- Vydáván časopis Čs. psychologie a Bulletin PsŮ ČSAV
- ve čtyřletých intervalech jsou pořádány Pražské mezinárodní psychologické konference; letní škola vývojové psychologie (viz též bod D)
- Deset pracovníků ústavu bylo externími učiteli na VŠ
- V ústavu bylo obhájeno celkem 22 kandidátských disertací (z toho 16 aspirantů bylo školeny v ústavu, ostatní na jiných školících pracovištích) a 4 disertace doktorské
- Průběžně byly poskytovány konzultace diplomantům (FF a PedF UK)
- Pracovníci ústavu publikovali cca 30 popularizačních studií ve směru praxe výchovné, zdravotní a řídicí
- Zpracování vyžádaných příspěvků a přednášek pro akce pořádané Čs. psychologickou společností (Sjezd čs. psychologů, Psychologické dny)